

KRISZTIÁN BÉLA

425 éve – az első kolozsvári egyetemalapítás

A Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kara munkatársai 2006 augusztusában erdélyi tanulmányúton vettek részt. Látogatásuk közel egybeesett azzal az időszakkal, amelyben az egyetem megemlékezett az első kolozsvári egyetemalapításról.

Korunk változásai sodrában immár az Európai Közösségbe tartozó romániai magyarnyelvű oktatás politikai hullámai mögött kevesebb figyelmet kapnak azok a történelmi fordulatok, amelyek szerves részei és máig meghatározói Kárpát-medence multikulturális évszázadainak.

A kolozsvári első egyetemről, már a 19. század végétől viszonylag bőséges irodalom keletkezett.¹ Az első igényes, de korántsem teljes feldolgozás Veress Endre nevéhez fűződik, aki élete egy részét Pécsen töltötte, emlékét utcanév őrzi.² A 16. századi kolozsvári egyetem megalapításának körülményeit a Jézus Társaság római levéltári anyagának megismerése tette lehetővé. Az érdem *Lukács László* és munkatársaié.

Az egyetem története magán viseli a Kárpát-medence végletes fordulatait. Amikor 1541. augusztus 29-én a törökök Fráter György vezetésű seregéből kifolyólag elfoglalják Budát, az ország három részre szakadt. A Habsburg-királyság uralma alatt voltak a Kárpát-medence nyugati és északi részei. Török megszállás alatt volt az ország közepe. Erdély viszonylagos önállósága mellett török befolyás alatt állt és az elszakadás felé tartott. A három részre szakadt ország mindegyik része élet-halál harcot folytatott fennmaradásáért, ami megmutatkozott a három országgrész eltérő történetében. Gazdasági szempontból a Királyi Magyarország és Erdély tekinthető a legfejlettebbnek, míg a török hódoltság területén visszaesés tapasztalható.

A két fejlettebb területre jellemző a vegyesgazdálkodás, a mezőgazdaság mellett megjelennek az ipari tevékenységek. Amíg a XVI. századra még a paraszti árutermelés a jellemző, a XVII. század közepére a földesúri vagy majorsági árutermelés terjed el. Ez az agrárkonjunktúrának köszönhető, vagyis a mezőgazdasági termékek iránti nagy keresletnek, amit a paraszti árutermelés kevésbé volt képes teljesíteni. A nemesek túlnyomó többsége, így birtokaik népessége is protestáns lett. A török alól felszabadított területek új tulajdonosai többségben katolikusok, a felszabadító háború egyben a katolikus vallás visszaállításának is egyik eszközévé vált. Az erdélyi katolicizmust már a végső megsemmisülés fenyegette, annak ellenére, hogy a lutheránus, kálvinista és a szentháromság-tagadó unitárius irányzat mellett a katolikus vallás is bevettnek számított a tordai naggyűlés határozatától (1589). Ez a sajátos vallási béke sokkal kevésbé a kortársi toleranciából származott, mint inkább abból a

¹ Pl. Erdély magyar egyeteme. Athenaeum. Budapest. 1941., Kiss József Mihály: A kolozsvári és pozsonyi egyetemek válságos időszakának történetéhez. In: Tanulmányok a magyar felsőoktatás XIX.-XX. Századi történetéből. Szerk. Kiss József Mihály. Budapest. 1991.

² Veress Endre az erdélyi történelem kutatója (1868-1953).

tényből, hogy a nagyjából egyenlő súlyú irányzatok nem tudták a másikat fölszámolni, s így kiegyeztek a helyzettel. Kolozsvárott az 1570-es évekre a katolicizmus elenyésző kisebbségbe szorult.

A katolikus vallásra való visszatérésre indult folyamatban Magyarországon az obszerváns ferencesek (1223), a pálosok (1308) és a jezsuiták (1540) voltak a legismertebb és leghatékonyabb misszionáriusok.¹ Az újkor legdinamikusabb rendje, a *Loyolai Szent Ignác* alapította jezsuita rend volt az, amelyik vállalta a Kárpát-medence missziós munkája számtalan megpróbáltatását. A jezsuitákat *Oláh Miklós* esztergomi érsek telepítette le, először Nagyszombaton működtek (1561 és 1567).

Az első erdélyi egyetemalapítási kísérlet az 1560-as évek második felében János Zsigmond fejedelem nevéhez fűződik, aki Szászsebesen kívánt akadémiát alapítani. Az iskola élére *Remus Petrus* (Remus Petrus/Pierre de la Ramee, 1515–1572) híres párizsi professzort hívta meg; korai halála azonban véget vetett a szervezésnek. Amikor Báthory Istvánt 1571-ben Erdély fejedelmévé választották, elhatározta a katolikus vallás helyzetének javítását. Ehhez a bécsi jezsuiták segítségét kérte, de a tárgyalások csak lassan haladtak. A bécsi jezsuita provinciális életveszélyesnek találta a *Missio Transsylvanica* vállalkozását, s ellenezte rendtagok Kolozsvárra küldését. Ezért Báthory XIII. Gergely pápához fordult, aki felszólította a bécsi rendfőnököt, hogy az erdélyi missziót 1575-ben el kell kezdeni.² Ekkor azonban Báthory Istvánt a Habsburg Maximilián ellenében Lengyelország királyává választották. Ez után már nem lehetett szó arról, hogy az erdélyi misszióba Bécsből érkezzenek jezsuiták.

A fejedelmi székéből lengyel trónra került *Báthory István* 1578-ban Vilnában úgy döntött, hogy maga küld missziót Erdélybe. Székhelyükként Kolozsmonostort (Cluj-Manastir) jelölte ki. Az első egyetemalapítási kísérletre így nem a királyi Magyarországon, hanem Erdélyben került sor az erdélyi jezsuiták korai missziós tevékenységének köszönhetően. 1579-től jezsuiták indultak Erdély felé, mert olyan hírek szálltak, hogy ez a délkeleti sarok teljesen áldozatul esett az új keletű eretnekiségnek. Suneri Ferenc lengyelországi tartományfőnök Vilnából tizenketted magával 1579. október 1-jén vonult be Kolozsmonostorra. *Leleszi János* (1548?–1595) jezsuita Egerből érkezett és 1579. nagybőjt hetében missziót tartott Váradon, Kolozsvárt és Gyulafehérvárott. A bécsi előljárók tudta nélkül 1579. december 20-án érkezett Monostorra és bekapcsolódott a munkába. *Szántó István* öt páterrel 1579. december 7-én kelt útra Rómából, s viszontagságos két fél hónap múlva Lengyelországon keresztül 1580. február 2-án érkezett Kolozsmonostorra.

A jezsuiták késlekedés nélkül megnyitották iskolájukat a volt bencés kolostor egyik épületében. A következő évben (1581 áprilisában) az apátságból Kolozsvárra, az iskolának átépített Farkas utcai egykori apáca kolostorba költöztek. Az atyák ugyanott a ferencendi barátok elhagyott monostorában helyezkedtek el. Május elején a fejedelem részvételével megtörtént a kollégium megnyitása. Az emeletes rendház és az új százötven személyes konviktus méltán reprezentálta Báthory István akaratát. Báthory tervei azonban távolabbra irányultak. 1581. május 12-én aláírta a kolozsvári jezsuita akadémia, az első újkori magyar katolikus egyetemi intézmény alapítólevelét két fakultásról (bölcselet, teológia) leszögezve, hogy az itáliai, spa-

¹ Tóth István György (2005): *Misszionáriusok levelei Magyarországból és Erdélyből*. Osiris. Budapest.

² Bangert, William V. (2000). *A jezsuiták története*. Osiris. Budapest. p.120–121.

nyol, német és francia egyetemek mintájára minden fokozat megadására jogosult. Az egyetem megalapítását XIII. Gergely pápa hagyta jóvá (1582). Ekkor úgy tűnt, hogy a jezsuiták sikeres működése következtében a katolikus vallás helyzete megszilárdul.

A tanítás a jezsuita iskolai szabályozás alapján történt. A Rómát megjárt jezsuiták ismerték az addig elkészült terveket (1548-ból a Messinai kollégium konstitúciója, *Constitutiones Collegii Messanensis*, Jeronimo Nadal-tól, 1551-ből az Annibal du Coudret-t alkotta Messinai tantervet, *De ratione studiorum Messana-t*. További tervezetek származtak *Jeronimo Nadal*-tól 1552-ben (Az egyetem rendje és megszervezése, *De studii generali Dispositione et ordine*) és 1553-ban (Szabályok a kollégiumi osztályok számára, *Reglas para los studios de les collegios*). Ezek alkották alapját a kolozsvári oktatásnak is.

A rendalapító Loyolai Ignác sokat foglalkozott az iskolai neveléssel és halála (1556) után visszamaradt irataiban tetemes iskolákra vonatkozó anyagot találtak.¹ Ezeket feldolgozták, mert az iskolák számának növekedésével egyre nagyobb igény mutatkozott a korábban már Loyolai Ignácól is körvonalazott egységes rendtartásra. A 4. általános Rendi Gyűlés csak 1581-ben nevezett ki egy 12 tagú bizottságot az iskolai rendtartás elkészítésére. A bizottság munkája kilenc hónapokig tartott. A tervezetet, miután P. Aquaviva és asszisztensei megvitatták, 1585-ban felülvizsgálat végett a római kollégium tagjainak adták át. Ezután jelent meg az első hivatalos, kéziratban szétküldött egységes szabályozás 1586-ban. Az 1593-ban összehívott 5. rendi gyűlésen összefoglalták a véleményeket és ezek összegzéseként 1599-ben jelent meg a végleges Tanulmányi terv, a *Ratio atque Institutio Studiorum Societatis Jesu*. Ez meghatározó lett valamennyi jezsuita oktatási intézményben.

Az kolozsvári akadémia alapításakor még nem készült el a rend már említett oktatási szabályzata, de már a jezsuita iskolarend szellemében szervezték meg az intézmény működését. Az iskola nyitott volt a nem katolikus vallásúak előtt is. A gimnázium diákjainak több mint fele protestáns volt. Az iskola mellett az olasz jezsuita *Anton Possevino* 1582-ben pápai szemináriumot alapított, ennek növendéke lett a későbbi bíboros Pázmány Péter. 1585-ben már közel háromszáz diák látogatta studiomokat, a tanárok száma 27-re emelkedett.² A magyar jezsuiták munkáját olasz és lengyel rendtársak segítették.

A jövő azonban mást tartogatott. A Kolozsvárott tanító harminckét jezsuitából húsz az 1586-os pestisjárvány áldozatául esett. 1588-ban 35 jezsuita tartózkodott Erdélyben, a szemináriumban közel száz fiatal készült a papi hivatásra.

A rövid ideig működő akadémia tanárai közül *Szántó (Arator) Istvánnak* (1540–1612) a neve érdemel említést. Szántó a római Collegium Germanicumban tanult, és ő tett javaslatot a Collegium Hungaricum alapítására. Gráci és bécsi tartózkodása után került Kolozsvárra, ő volt a tértítője és nevelője a protestáns születésű Pázmány Péternek is.

Báthory István halála (1586) megmutatta a jezsuiták bizonytalan helyzetét: A szinte teljesen protestáns környezetben működő jezsuita egyetem idegen volt a felekezeti egyensúlyra törekvő politikusok előtt. A protestáns többségű megyesi országgyűlés 1588-ban kimondta a jezsuiták száműzését. A jezsuiták különböző or-

¹ Pinzger Ferenc SJ.(1936) Emlékezzünk régiekről II. rész. A Ratio Studiorum keletkezése. A Jézustársasága Pécsi Pius Gimnáziumának Értesítője az1935/36. iskolai évről. Pécsi Tankerület. Dunántúl Pécsi Egyetemi nyomda Rt. Pécs. p.33 és köv.

² Bitskey István (2000). Egyetemszervezési kísérlet Kolozsvárott a 16. században. Korunk. 3. folyam, 11. évf. 9.sz.p.107-111.

szágokba távoztak, Ladó Bálint öt társával Moldvában húzódott meg. Igaz, Báthory Zsigmond hívására két év múlva visszatérhettek, de csak az 1595-ben tartott gyulafehérvári országgyűlés másította meg a kitiltó határozatot és engedte meg bizonyos helyeken visszatelepülésüket (Gyulafehérvár, Kolozsvár, Monostor). A kolozsvári egyetem 1595-től újra kezdte működését, de 1603-ban működése megszakadt, amikor az ariánusok megtámadták, lerombolva az iskola épületét, széthordva felszerelését. A jezsuiták ezután a XVII. század végéig már nem is kerültek vissza Kolozsvárra.

Pázmány Péter protestáns családban, 1570-ben született Nagyváradon.¹ Tanulmányait a kolozsvári jezsuita kollégiumban kezdte. Apját az olasz *Antonio Possevino* (1533–1611) vette rá 1582-ben, hogy a fiút a kolozsvári jezsuita kollégiumba küldje. Pázmány itt lett katolikussá és 1587-ben belépett a Jézus Társaságába.

A jezsuiták 1595-ben visszatérhettek, de rövidesen újra kiutasításra kerültek (1607). Az 1607-es kiűzetés után Bethlen Gábor fejedelem kérésére kezdte újra munkáját (1622-ben). Első állomáshelyeik Gyulafehérvárott, Kolozsmonostoron és Karánsebesen voltak, évekig álnéven, világi papi ruhában tevékenykedtek. A legeredményesebb lelképásztorok *Szini István* (1580–1645), *Bujtul Gergely* (1591–1635) és *Sámbár Mátyás* (1618–1685) voltak. Temesvári állomáshelyük 1634–1666 között állt fenn. Négy százöt éve több jezsuita rendház is volt a három részre szakadt Magyarország területén, így az erdélyi fejedelemségben Gyulafehérváron, Kolozsváron és Nagyváradon, a felvidéki királyi Magyarország területén Vágsellyén és Turóczon voltak jelen a jezsuiták. Erdélyben 1690-ig több mint 120 jezsuita tevékenykedett.² A felvidéki rendházak Bethlen István érkezésével szűntek meg, 1607-re egyetlen jezsuita sem maradt a három országrészben.³ 1649-ben a tartományi gyűlés kérte, állítsanak fel magyar rendtartományt, de erre akkor nem került sor.

A kolozsvári pápai szemináriumból kikerültek azonban hosszú évekig tartották fenn a katolikus hitet. A katolikus megújulásban jelentős szerepet játszó jezsuiták, mint Pázmány Péter (1570–1637), *Vásárhelyi Gergely* (1560k–1633), *Dobokai Sándor* (1567k–1621) és *Forró György* (1571–1641) is ebből az iskolából kerültek ki. Közülük is kiemelkedett a Rómát megjáró *Szántó István*, aki a római magyar kollégium kezdeményezője volt. Egész Erdélyt beutazta, működése fő színhelye Várad volt. A váradi, eredetileg protestáns születésű Pázmány Péter a későbbi bíboros sokat köszönhetett Szántó István lelkes példájának. Egy másik jezsuita, a székely származású Ladó Bálint vándormissziók tartásával érdemelte ki joggal a „székelyek apostola” nevet.

Az erdélyi katolikus egyház a jezsuiták működése révén annyira megerősödött, hogy elegendő ellenálló képességgel rendelkezett a következő évszázadokban, amikor a politikailag teljesen független Erdélyben a protestantizmus az államvallás minden kiváltságával rendelkezve nem riadt vissza a felekezeti harcoktól sem. Bethlen Gábor fejedelem időnkénti jóindulata a jezsuiták iránt Karánsebesen két jezsuita letelepedését engedte meg, Fogarason pedig egy rendtag magánháznál működhetett. Gyulafehérvárott, Kolozsmonostoron iskolát nyithattak. Székelyudvarhelyen is megtelepedtek 1625-ben, iskolájukról 1653-tól van adat. Az 1653-as gyulafehérvári országgyűlésen ismét kimondták a jezsuiták száműzését. Bár a jezsuitákra szükség lett volna, mivel az erdélyi országgyűlés felszámolta az erdélyi püspökséget, és

¹ Pázmány Péter (Nagyvárad. 1570.-)

² Bangert, William V. (2002) im. p.195. idézi Velics László (1852-1923) kutatásait

³ Mészáros István: Iskolatörténeti kaleidoszkóp. I. Artemis. Budapest. 1989. p.78.

1566-tól 1597-ig, majd 1601-től 1731-ig a püspökség csak címként létezett. Idővel a csíksomyói ferences gárdiánok lettek az erdélyi püspök helynökei.

Az 1700-as években Erdélyben egy kollégium működött, Kolozsvárott. Hat rendház és három missziós állomás adott otthont a 79 papnak, hét magiszternek és a 15 segítőtestvérnek. Kolozsvárott teológiai és bölcséleti oktatás folyt. A kolozsvári jezsuita iskolában 203 alkalommal volt színelőadás,¹ a rend itt nyomdát is üzemeltetett.

A rend teljes feloszlását XIV. Kelemen pápa 1773-ban kiadott bullája rendelte el. A régi Magyarország területén ekkor 495 pap, 65 magiszter, száz tanuló rendtag és 178 segítőtestvér, összesen 838 jezsuita élt. A Habsburg-birodalomban a jezsuita rend visszaállítására tett első lépések II. József halála után kezdődtek meg. VII. Pius pápa 1814-ben állította vissza rendet, magyar rendház csak 1853-ban, Nagyszombatban nyílhatott meg újra.

A kolozsvári egyetem új korszaka 1872-től folytatódott, amikor I. Ferenc József 1872. október 12-én aláírta az egyetemalapításról szóló 1872. évi XIX. törvénycikket. A Kolozsvári Magyar Királyi Tudományegyetem, 1872. november 10-én nyílt meg, 1881 januárjában felvette a Ferenc József Tudományegyetem nevet. Az új egyetem az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményeivel, könyvtárával és tudós tagjainak közreműködésével jó körülmények között kezdhetette meg munkáját. A Trianoni békeszerződéssel Erdély a Román Királyság része lett. Az egyetem 1919-ben román tannyelvűvé vált, néhány év múlva az I. Ferdinánd Tudományegyetem nevet kapta. A magyar kormány intézkedése alapján: „*Székhelyünknek a trianoni béke következtében történt elvesztése miatt az 1872. évi XIX. törvénycikkkel felállított m. kir. Ferenc József Tudományegyetem ideiglenesen Szegeden, az 1912. évi XXXVI. t-cikkkel felállított pozsonyi m. kir. Erzsébet királyné Tudományegyetem pedig ideiglenesen Pécsen nyert elhelyezést.*”²

A második bécsi döntés alapján Erdély egy része ismét Magyarországhoz tért vissza. Ennek megfelelően: „*A magyar országgyűlés abból az ünnepélyes alkalomból, hogy a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekkel együtt Kolozsvár szabad királyi város is hazatért, megemlékezvén a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetemnek a magyar művelődés szolgálatában szerzett érdemeiről és arról a szeretetről, amellyel Szeged szabad királyi város közössége a székhelyétől megfosztottan ezt a tudományegyetemet falai, közé fogadta és ott húsz éven keresztül sok áldozattal további működését, biztosította, a következőképpen rendelkezik:*

*A Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem működését az 1940/41. tanévtől kezdve újból alapításának helyén, Kolozsvárott folytatja. ...)*³ 1940-ben, a bécsi döntés után az I. Ferdinánd Egyetem Nagyszébenbe és Temesvárra költözött, Szegedről pedig visszatért a magyar tannyelvű egyetem.”

A történelem ismét elsodorta a kolozsvári egyetemet, 1944-ben újra román fennhatóság alá került. Az 1945-ben a visszaköltöző Ferdinánd Egyetem újra elfoglalta az egyetem épületeit, és visszaállította a román nyelvű oktatást. Az új uralom azonban „*A mostoha körülmények, a tudatos akadályozás és sokszor ellenséges légkör dacára a román király rendeletével (1945. május 29.) magyar előadási nyelvű állami egyetemet alapított és az alapító okmány megjelenése – után jó fél év múlva –*

¹ Staud Géza: A magyarországi iskolai színjátékok forrásai 1561-1773. I-3. k. Budapest. én.

² Az 1921. évi XXV. Tc.

³ Az 1940. évi XXVII. Tc.

1946. február 11-én – Kolozsváron és Marosvásárhelyen egyidőben nyitotta meg kapuit a magyar egyetem, akkor már Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem néven.¹ A május elsejei ünnepi felvonulás első sorában vitt tábla büszkén hirdette, hogy »a semmiből új világot teremtettünk«. Ha igaz, hogy minden egyetem alapítása többé-kevésbé a történelmi pillanat és az adott politikai helyzet függvénye, ez a megállapítás maradéktalanul érvényes volt az akkori állapotok között.”² Az I. Ferdinánd Egyetem Victor Babeş név alatt működött tovább. 1959-ben az akkori romániai politikai iránynak megfelelően a két intézményt összevonták, az egyesített egyetem azóta a Babeş-Bolyai Tudományegyetem nevet viseli.

Az egyetem 1902-ben befejezett Farkas utcai épülete ma is a város egyik dísz- és nevezetessége. Benne közel száz év múltán is az intézmény folytonossága testesül meg, jóllehet maga ez a folytonosság többszöri irányváltást és törést szenvedett. Erdélyben azért lehetett az elmúlt évtizedekben és azért van ma is anyanyelvű egyetemi élet, mert 1919-ig, majd újra 1940 és 1959 között volt magyar egyetem. Összesen majd hetven év, ráadásul két „részletben” kimérve, ez az idő mégis elégségesnek bizonyult ahhoz, hogy több nemzedékre való „egyetemi tőke” halmozódjék fel Kolozsvárott, illetőleg Erdélyben.

Az 1989-ben bekövetkezett rendszerváltás nélkül ez a tőke rövidesen, alig egy-két évtized leforgása alatt kimerült volna. Akkor pedig egészen más, sokkalta nehezebb körülmények között kellett/lehetett volna újraindítani az erdélyi magyar felsőoktatást. Az 1959 és 1989 közé eső három évtized a magyar egyetemi képzés szomorú időszaka volt. Nemcsak azért, mert nyitánya a Bolyai Egyetem megszüntetése, hanem azért is, mert a korszak egésze a fokozódó korlátozás és diszkriminatív kirekesztés jegyében telt el. Ennek ellenére a filológus, matematikus, történész professzorok tekintélyes névsora tükrözi azt, hogy az alkotás és a kutatás egyetemi szelleme ekkor sem szünetelt. Nincs története ez idő alatt önálló intézménynek, de van története a teremtő szellemnek.³

Az évtizedekig a román fennhatóság alá került kolozsvári egyetem szinte múlt nélkül élt. Az utóbbi évek multikulturális szemlélete és a vezetés ilyen irányú gyakorlata teremtette meg a rég várt újrakezdést, a történelmi múlt Kárpát medencei közössége érvényesíthetőségét.⁴ A kolozsvári egyetem vezetősége a kilencvenes években elérkezettnek látta az időt, hogy elfogadja az 1872 előtti magyar alapítás tényét, a Trianon előtti negyedszázadot, beillesztve az intézmény hivatalos történetébe.⁵ Ennek egyik eseménye volt a 425. éves alapításra rendezett ünnepség és annak az emléktáblának a leleplezése, amely az Egyetemek Házán hirdeti a tudás 425 éves intézményének alapítását, multikulturális szerepét, a múlt alapjain álló jövő biztosítékaként. A multikulturalitás⁶ jegyében rendezett avatóünnepségre 2006. június 14-én *Jean-Claude Périsset* bukaresti apostoli nuncius és *Jakubinyi György* gyulafehérvári érsek kíséretében Rómából Kolozsvárra érkezett *Zenon Grocholewski* bíboros, a

¹ A kolozsvári magyar egyetem 1945-ben.(1990). Szerk: Barabás Béla, Joó Rudolf. Budapest.

² Csögör Lajos (1990). A kolozsvári magyar egyetem 1945-ben. Magyarországi Kutató Intézet. Budapest. (Csögör Lajos volt a Bolyai Egyetem első rektora)

³ Gaál György (2002): Egyetem a Farkas utcában. Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság. Cluj-Napoca. 2. kiadás.

⁴ Andrei Marga (2006): L'université multiculturelle, une solution en Roumanie. In: Andrei Marga: La sortie du relativisme. Limes. Cluj.. p.170–280.

⁵ Dr. Andrei Marga, a Babeş-Bolyai Egyetem elnökének előadása Kolozsváron, 2006. augusztus 24-én.

⁶ Andrei Marga(1998): Liberalismul astăzi. Filosofia unificării europene. Apostrof. Cluj.

Vatikán Katolikus Nevelési Kongregációjának prefektusa, a Gergely pápa Egyetem nagykancellárja.

Az önálló magyar egyetem újraindítása az erdélyi magyar követelések állandó eleme. A Babeş-Bolyai Egyetemen 1990 óta azonban egyre több új szak indult magyar nyelven. Az igazi áttörésre 1993-ban került sor, amikor a magyarul tanulni akarók számára az oktatási minisztérium külön beiskolázási keretet adott. Ez kezdetben 300 helyet jelentett, mára évfolyamonként 1000 körül van a nappali képzésben részesülők száma. A BBTE-n jelenleg három tagozat (román, magyar és német) működik. Ezeket egyetemi szinten egy-egy rektorhelyettes képviseli. Az egyetem Szenátusában minden tagozat tanári kara arányosan képviselteti magát és a karok vezetőségének legalább egy tagja a nemzeti kisebbségeket képviseli. Még nem egészen felhőtlen az egyetem élete, erre utalnak a közelmúlt eseményei: a háromnyelvű feliratok hiánya, illetve azok elhelyezési kísérletei. A magyar és német nyelvű oktatás adminisztratív jellegű teendőinek ellátására egyetemi és kari szinten külön titkári állások léteznek. A három tagozat számára közös – ám az egyes tagozatok szükségleteit figyelembe vevő – felszereltségű infrastruktúra áll rendelkezésre. A 2004/2005-es tanévben a magyar tagozaton közel 6000 diák tanult.